

Viite: Lausuntopyyntö diaarinumero: VN/20129/2020

kirjaamo.vm@gov.fi

Asia: Valtioneuvoston lausuntopyyntö Teknologiapolitiikan periaatepäätöksestä 2020-luvulla

Helsingin yliopisto kiittää mahdollisuudesta antaa lausunto teknologiapolitiikan periaatepäätöksestä. Periaatepäätös on valmisteltu kiitettävällä huolellisuudella. Se tunnistaa Suomen kannalta ehkä vakavimman puutteen; teknologiavision puuttumisen. Tavoite pitkäjänteisen yli hallituskauden ulottuvasta linjauksesta on erinomainen ja Helsingin yliopisto kannattaa sitä. Toki mielellämme näkisimme tekstissä enemmän konkreettisia toimenpidelinjauksia.

Pitkäjänteisyyttä resurssiohjaukseen

Heti alkusivuilla todetaan, että menestys edellyttää laajaa yhteistyötä, mutta heti perään todetaan, että ministeriöt/hallinnonalat edistävät asioita omilla vastuualueillaan. Yliopistojen osalta erityisesti OKM:n ohjaus on voimakasta. Tämä toteutuu varsinaisen ohjauksen lisäksi myös Suomen Akatemian rahoituksen kautta. Toisaalta myös TEM pääsee vaikuttamaan yliopistojen rahoitukseen esim. ohjaamalla Business Finlandin rahoitusinstrumenttien valmistelua. Helsingin yliopisto haluaa muistuttaa, että tempoilevat ja nopeasti muuttuvat rahoitusinstrumentit erilaisine ehtoineen ovat tutkimuksen suunnittelun kannalta hankalia eivätkä välttämättä johda parhaimpiin konsortioihin.

Yritysten uudistumiskyvyn ja tulevaisuuspanostuksien turvaaminen teknologiapolitiikan keinoin on välttämätöntä koko kansantalouden kestävä pohjan varmistamiseksi. Tämä vaatii TKI-panostusten tasaista kasvattamista kohti 4% BKT-osuutta luomalla yhtäältä uusia kannusteita yksityisen sektorin toimijoille, toisaalta turvaamalla Business Finlandin ja Suomen Akatemian resursointi. Rahoitusorganisaatioiden toimintaa tulee koordinoita niin, ettei perustutkimuksen ja innovaatioihin tähtäävän toiminnan välille synny levenevää kuilua. Pitkäjänteisen linjauksen mukanaan

21.2.2022

tuoma ennustettavuus on myös kansainvälisten yritysten TKI-toiminnan Suomeen sijoittumista edistävä tekijä.

Yliopistojen erityisrooli

Teknologioiden vaikuttavuus ja tätä kautta kaupallinenkin menestys riippuu viime kädessä siitä, miten ne otetaan käyttöön. Periaatepäätöksessä mainitaan, että *"Suomen on osallistuttava aktiivisesti teknologiaa koskevan sääntelyn ja toimintaympäristön kehittämiseen myös kansainvälisesti muun muassa EU:ssa."* Olisi johdonmukaista tunnistaa myös periaatepäätösdocumentissa, että teknologiaa koskevaa regulaatiota tutkitaan ja kehitetään juuri yliopistoissa, joissa tehdään sekä etiikkaan, yhteiskunnallisiin vaikutuksiin että lainsäädäntöön liittyvää tutkimus- ja vaikuttamistyötä. Korkeakouluissa tehty pohjatyö siirtyy aikanaan päätöksenteon pohjaksi ja politiikkaan.

Lisää tarvelähtöisyyttä ja kannusteita

Periaatepäätöksessä todetaan, että ihmislähtöisillä palveluilla voidaan jopa ehkäistä sairauksia kokonaan. Muulta osin asiakastarpeiden ymmärryksen tuominen teknologianäkökulman rinnalle jää vähäiseen asemaan. Isompien tavoitteiden ja tavoitellun vaikutuksen yhteiskunnallisten ja ihmisten tarpeiden ymmärtäminen vaikuttaa suoraan teknologisten sovellusten onnistumispotentiaaliin. Helsingin yliopisto haluaa kiinnittää huomiota siihen, että teknologisen kehityksen tavoitteet tulee rakentaa vahvan yhteiskunnallisen ymmärryksen pohjalle. Tuleviin tutkimus- ja kehityshankerahoituksiin tulisi luoda kannustimia, jotka varmistavat, että humanististen ja yhteiskunnallisten tieteiden osajat otetaan niihin mukaan jo varhaisessa vaiheessa.

Julkisilla päätöksentekijöillä on olennainen rooli periaatepäätöksellä tavoiteltavien pidemmän aikavälin tavoitteiden toteutumisessa. Tavoitteiden saavuttaminen edellyttää nykyistä tehokkaampia kannusteita innovatiivisuuden suosimiseen esimerkiksi julkisissa hankinnoissa, sekä osaamista instrumenttien käyttöön.

Elinkeinoelämän kasvavaan osaamistarpeeseen vastaaminen edellyttää tohtoreiden tähänastista laajempaa sijoittumista yksityisen sektorin TKI-tehtäviin. Yrityksissä työskentelevien tohtoreiden määrä on Suomessa edelleen suhteellisen pieni. Tähän haasteeseen vastaaminen ja kannusteiden luominen on tärkeää, erityisesti tohtoreiden työllistymiseen koulutustaan vastaaviin tehtäviin tulisi kiinnittää huomiota.

HELSINGIN YLIOPISTO

Paula Eerola
Vararehtori

Pekka Pellinen
Asiantuntija, tutkimuspalvelut

Tämä asiakirja on allekirjoitettu

Asian HY/1447/00.13.00/2022 asiakirja

Lista allekirjoittajista

Allekirjoittaja

Todennus

Pekka Juhani Pellinen

23.02.2022 18:10:03

Shibboleth

23.02.2022 18:09:23

Paula A-M Eerola

24.02.2022 18:01:24

Shibboleth

24.02.2022 17:58:35